

COVID-19 aşılarına ve İslam'a dair sorular ve cevapları

5 Mayıs 2021

İşbirliği içinde

SUNDHEDSSTYRELSEN

İçerik

Önsöz: Søren Brostrøm, Danimarka Sağlık Kurumu 3

Önsöz: Naveed Baig, Danimarka İslam Merkezi (DIC) 4

Sağlıkla alakalı sorulara yanıtlar

Aşılar güvenli mi?..... 6

Aşılar doğurganlığı etkiler mi?..... 7

Aşılar DNA mı değiştirir mi?..... 7

Aşılar fetal hücre içeriyor mu veya fetal hücrelerde mi üretiliyor?..... 7

Sorularınıza nerede yanıt bulabilirsiniz?..... 8

Dini sorulara yanıtlar

Kısa vadeli hasta olmama neden olabilen bir aşıyı almam güvenli mi?..... 9

Aşılar helal mı?..... 9

Aşıyı almak konusunda başkalarına karşı bir sorumluluğum var mı?..... 10

Ramazan ayında aşı olabilir miyim?..... 10

Doğru alışkanlıklara bağlı kalın..... 11

Önsöz: Søren Brostrøm

"Herkes için sağlık" - Danimarka Sağlık Kurumu olarak sloganımız budur.

COVID-19 salgını tüm dünyayı vurdu. Hiçbir nüfus grubu etkisi dışında kalmadı. Bu tüm ülkelerde hastalık ve ölüm anlamına geldi ve normal yaşantımız için büyük sonuçlar doğurdu.

COVID-19 insanlarda yeni görülen bir virüsten kaynaklanmaktadır. Bu yüzden pandemi başladığında enfeksiyona karşı bağışıklığımız yoktu ve bu sebeple COVID-19 bu kadar şiddetli bir şekilde yayıldı. Bu durum Danimarka için de geçerlidir. Bu nedenle aşı önemlidir, böylece pandeminin bizi yönetmesinden ziyade, biz onu yönetebiliriz.

COVID-19 herkesi etkileyebilir. Herkes COVID-19'a yakalanabilir, ama bazıları enfeksiyon kapma durumunda ciddi şekilde hastalanma ve ölme riskiyle karşı karşıyadır. Aşılar bulaşıcı hastalıkların önlenmesinde bildiğimiz en etkili yöntemdir.

Danimarka için 16 yaş ve üzeri herkese COVID-19'a karşı ücretsiz aşı sunmayı seçtik. Teklifi kabul etmek isteğe bağlıdır. Danimarka Sağlık Kurumu olarak, mümkün olduğunca fazla sayıda kişinin COVID-19 aşısını yaptırmalarını ve teklif alır almaz bunu kabul etmelerini öneririz. Ne kadar çok kişi aşı olursa, salgın üzerindeki kontrolümüz bir o kadar etkili olur. Ve daha az kişi hastalanır ve hastalık nedeniyle hayatını kaybetmekten kurtulur.

Pandemi boyunca Danimarka Sağlık Kurumu olarak COVID-19 ve aşılar hakkında binlerce soru yanıtladık. Danimarka toplumunun her kesiminde hem aşılara büyük ilgi var, hem de aşı uygulaması konusunda bazı endişeler var. Danimarka Sağlık Kurumunda dileğimiz, Danimarka'daki herkesin aşı olmak isteyip istemediklerine dair kendi kararlarını verebilmeleri için ihtiyaç duydukları bilgilerin verilmesidir.

Bu kitapçık, COVID-19 aşılarıyla ilgili en sık sorulan sağlık alanındaki sorulardan bazılarına yanıt verirken, Danimarkalı Müslümanların COVID-19 aşılarıyla ilgili sormak istedikleri bazı özel sorulara da yanıt vermektedir.

Kitapçıkta emeği geçen Danimarkalı Müslüman kuruluşlara teşekkür ediyorum.

Søren Brostrøm
Başkan
Danimarka Sağlık Kurumu

Önsöz: Naveed Baig

Birçok insanın hayatını farklı seviyelerde alt üst eden pandemi ile zor bir yıl geçirdik. Birbirimizle geçmişte olduğundan tamamen farklı ve radikal bir şekilde ilişki kurmak zorunda kaldık. Løgstrup'un belirttiği gibi *"Biz birbirimizin kaderiyiz"*, yada Kirkegaard'un dediği gibi *"insanlar bir birinden etkilenir ve insandaki en derin dürtü, sosyallik dürtüsüdür"*. Yani, insan özünde çevresine ve diğer insanlara derinden bağımlıdır. Korona pandemisi bunu çok net bir şekilde gösterdi. Birbirimize sahip çıkmazsak, bu durum kendimiz, halkımız ve genel olarak toplum için ciddi sorunlar doğurabilir.

COVID-19 aşıları salgınla mücadelede etkili bir silahtır, ancak bu bazı düşüncelere de yol açmaktadır - dini açıdan da olmak üzere. Bu nedenle Danimarka İslam Merkezi, Diyanet (Danimarka-Türk İslam Vakfı), Danimarka İslam Birliği, Danimarka Fas Forumu, Müslümanlar Ortak Konseyi ve Danimarka Müslüman Birliği örgütleri ve Minhaj-ul-Quran Danimarka, Danimarka Sağlık Kurumuyla ortak çalışarak Danimarkalı Müslümanların COVID-19 aşıları için sıkça yönelttiği sorulardan bazılarına cevap vermeye çalıştılar. Cevaplar en güncel uzman sağlık verilerine dayanmaktadır, ancak durum hızlı bir şekilde değişebilir ve yeni veriler çıkabilir.

Bu yazıyı destekleyen Müslüman örgütler, İslami öğretilerin birçok yorumunun olabileceğine ve burada ortaya çıkan yorumların herkes tarafından paylaşılmayacağına tam saygı duymaktadır. Bu nedenle, birey kendi dini rehberi ve sağlık uzmanı ile görüşmeye teşvik edilir.

Bu günlerde yanlış bilgilerin farkında olmak herkesin yararınadır. COVID-19 ile mücadele etmek için güvenilir bilgiye ihtiyacımız var ve sürekli bir takım bilgilere maruz kalmaktayız - özellikle COVID-19 aşıları hakkında. Ama her hikaye doğru değildir ve bazıları doğrudan yanıltıcıdır. Danimarka sağlık otoritelerinden, belediyelerden ve sivil toplum aktörlerinden gelen bilgilere kulak verin.

Danimarka'da COVID-19'a karşı aşı olmak ücretsizdir. Aşı herkese sunulmaktadır ve teklifi kabul etmeniz tamamen sizin tercihinizdir. Aşılar şu anda hamile kadınlar, emzirenler ve 16 yaş altındaki çocuklar için onaylanmamıştır ve bu sebeple onlara teklif edilmez.

Bu mektup öncelikle Danimarkalı Müslümanlar içindir, aynı zamanda aşıların içerikleri ve yan etkileri hakkında daha fazla bilgi isteyen diğer kişilere göre de tasarlanmıştır. İngiltere'de Faith Associates[1] ve British Islamic Medical Association[2] COVID-19 ve aşılar hakkında etik ve dini boyutlar doğrultusunda bilgi verme konusunda öncü olmuşlardır. Bu yazı onların çalışmalarından esinlenmiştir.

Belgedeki dini nitelikteki İslami referanslar, İngiltere'de dini ve etik konular üzerinde çalışan tanınmış İslam konseylerinden elde edilmiştir. Danimarka'da bu nitelikte konseylerimiz olmadığı için, İngiliz kuruluşlarına atıfta bulunulmaktadır. Bu belgede *'Allah'* ve *'Tanrı'* kelimeleri birbiriyle eşanlamlı olarak kullanılmaktadır.

Danimarkalı-Müslüman örgütlere ve Danimarka Sağlık Kurumuna bu yazıya verdikleri destekleri ve önemli yorumları için çok teşekkür ederiz.

Naveed Baig
Danimarka İslam Merkezi (DIC)

Sürekli olarak Danimarka'da kullanılmak üzere onay alan yeni aşılar çıkıyor. Bu kitapçıkta her birer aşı hakkında belirtilen özel ayrıntılar 5 Mayıs 2021 tarihi itibariyle Danimarka'da kullanım için onaylanan ve aşı programına dahil edilen aşılara dayanmaktadır.

[1] www.faithassociates.co.uk

[2] www.britishima.org

Sağlık alanına dair soruların yanıtları

Danimarka Sağlık Kurumu burada aşılar için bazı sağlık sorularına yanıtlar hazırladı.

Aşılar güvenli mi?

COVID-19 aşıları, kalite, etkinlik ve güvenlik açısından AB deki tüm ilaçlar için geçerli olan standartlara göre onaylanmıştır. Bu nedenle, COVID-19 aşılarının hızlı bir şekilde kullanıma sunulması için büyük bir istek ve ihtiyaç olmasına rağmen, dokümantasyon gereksinimleri gevşetilmemektedir. COVID-19 aşılarının güvenliği, devreye alındıktan sonra bile yetkililer tarafından yakından takip edilmektedir.

Danimarka Sağlık Kurumu, onaylı COVID-19 aşılarının kullanımına ilişkin kararların alınmasından ve bunların Danimarka'da konuşlandırılabilen bir aşı programına dahil edilmesinden sorumludur. Ayrıca, Danimarka çocuk aşıları programı ve yıllık grip aşısı genel sorumlusu da Danimarka Sağlık Kurumudur.

Danimarka Sağlık Kurumu COVID-19 aşılarının iyi belgelendiğini kabul ediyor. Onaylanan aşılar yaklaşık 40.000 katılımcısı olan büyük denemelerde çalışılmıştır. Bu, normalde aşı denemelerine dahil edilen orandan sekiz kat daha fazladır. Denemeler sırasında sadece birkaç ciddi yan etkiler kaydedilmiştir.

Yetkililer olası yan etkileri sürekli olarak izlemekteler. Böylece, bir aşı için endişeler ortaya çıkarsa, hızlı hareket edebilir ve bunu daha detaylı araştırabiliriz.

Yan etkiler

Tüm aşıların yan etkileri vardır - buna COVID-19 aşıları da dahildir. Genel olarak, birkaç günde iyileşen veya kaybolan hafif ve ılımlı rahatsızlıklar söz konusu. Örneğin, en yaygın yan etkileri şunlardır:

- Aşının vurulduğu yerde ağrı ve şişlik
- Yorgunluk
- Baş ağrısı
- Kas ve eklem ağrısı
- Titreme
- Hafif ateş

Nadir durumlarda alerjik reaksiyonlar ortaya çıkabilir. Daha önce bir ilaca alerjiyle yanıt verdiğinizi biliyorsanız, aşı olmadan önce size aşı yapacak kişiye bunu belirtmelisiniz.

Bir aşının yan etkilerinin büyük çoğunluğu ilk altı hafta içinde ortaya çıkar. Yetkililer, deneylerde görülmeyen yan etkilerin uzun vadede görülmesine karşı gözlemlerini sürdürüyor. Ve devamında bununla nasıl başa çıkılacağına karar verilir. Aşının önlediği hastalık, yan etki riskiyle kıyaslandığında her zaman ağır basmalıdır.

Aşılardan bana COVID-19 bulaşır mı?
Aşılardan size COVID-19 bulaşmaz. AB de kullanımı onaylanan COVID-19 aşılarının hiçbiri aktif veya aktif olmayan SARS-CoV-2 virüsleri içermez.
Aşı olduktan sonra COVID-19'a benzeyebilecek semptomlarla karşılaşırsanız, bu bağışıklık sisteminin çalıştığının bir işaretidir.

Aşılar doğurganlığı etkiler mi?

COVID-19 aşıları hamile olanlar için onaylanmamıştır. Bunun nedeni, aşıların hamile kadınlar üzerinde test edilmemiş olmalarıdır.

Fakat bu aşıların doğurganlığı, yani hamile kalma ihtimalinizi etkilediği anlamına gelmez ve bu nedenle endişe duymamalısınız. Hamile kalmayı/eşinizi hamile bırakmayı hedefliyorsanız da aşı olabilirsiniz. Aşılama, erkek veya kadınlar için çocuk sahibi olma imkanını etkilemez.

Aşılar DNA mı değiştirir mi?

Aşılar vücudun DNA yapısını değiştirmez.

Pfizer/BioNTech asıllı Comirnaty® ve COVID-19 Vaccine Moderna® mRNA türünde aşılardır. RNA, etki gösterdikten sonra vücutta hızla ayrışan bir maddedir. mRNA aşıları virüs içermez.

Aşılar fetal hücre içeriyor mu veya fetal hücrelerde mi üretiliyor?

Ne Pfizer/BioNTech asıllı Comirnaty® ne de COVID-19 Vaccine Moderna® fetüsten elde edilen hücreler (fetal hücre) içermez veya fetal hücrelerde üretilmez.

- Aşı programına yeni aşılar dahil edildiğinde, Danimarka İlaç Ajansının web sayfasından **www.lmst.dk** içeriği okuyabilirsiniz. Orada, örneğin içinde domuzdan veya alkolden eser olup olmadığına dair, bilgi edinebilirsiniz.
- Ayrıca, bilgilerin bir dizi dilde bulunduğu **coronadanmark.dk** adresini de ziyaret edebilirsiniz.

Sorularınıza nerede yanıt bulabilirsiniz?

www.sst.dk/corona veya **sst.dk/en** (İngilizce) üzerinden her zaman için en güncel bilgileri bulabilirsiniz

Dini sorulara yanıtlar

Bu broşürü hazırlayan örgütler, Danimarkalı Müslümanların aşı konusunda sahip olabilecekleri bazı dini soruların cevaplarını burada hazırladılar. Danimarka Sağlık Kurumu cevapların sağlık alanındaki boyutu için katkıda bulunmuştur.

Kısa vadeli hasta olmama neden olabilen bir aşıyı almam güvenli mi?

COVID-19'dan ne kadar hasta olabileceklerini kimse bilemez. Yaşlı ve savunmasız insanlar COVID-19 nedeniyle çok hastalanabilir ve en kötü ihtimalle hayatlarını kaybedebilirler. Genç, sağlıklı insanlar da çok hastalanabilir, ancak bu nadir görülür. Ek olarak, bazıları nefes darlığı, yorgunluk ve baş ağrısı gibi kalıcı etkilerden ve altı aya kadar tat ve koku alma duyularının yok olmasından mustariptir.

Buna ek olarak, toplum olarak hepimizin aşı olmasıyla salgın üzerinde kontrol sağlamamız amaçlanır. Bu şekilde, COVID-19 nedeniyle ciddi hastalık riski bulunan insanlara ve birbirimize dikkat eder oluruz ve yine kısıtlamasız açık bir topluma sahip olabiliriz.

COVID-19'a karşı aşının yaptırılmasıyla (ilk bölümde anlatıldığı gibi) yan etkiler ortaya çıksa da, Danimarka'da kullanımı onaylanan aşıların COVID-19'a karşı etkili olduğu ve ağır hastalanmayı, hastaneye yatışı ve ölümleri önleyebileceği belgelenmiştir. Örnek olarak İslam'ın *'daha büyüklerini önlemek için küçük zararları yaşamayı göze alma'* ilkesine dayanarak, Müslümanlar aşı olmayı kabul edebilirler.[3]

Aşılar helal mı?

Hayvanlar

5 Mayıs 2021 tarihi itibariyle Danimarka'da kullanım için onaylanan aşıların hiçbiri jelatin veya domuz, yada şempanze de dahil olmak üzere, hayvan izleri içermez.[4]

Alkol (etanol)

Ne Pfizer/BioNTech asıllı Comirnaty® ne de COVID-19 Vaccine Moderna® alkol (etanol) içermez.

Müslüman alimler arasında, hastalıkları uzak tutmak ve zarar görmemek için, aşılar da dahil olmak üzere, ilaçların tüketilmesine izin verildiği konusunda fikir birliği vardır. Bu nedenle, COVID-19'a karşı şu anda piyasada olan aşı türlerini almak tamamen meşru olacaktır - türü ne olursa olsun.[5]

[3] www.bbsi.org.uk/top-ten-questions-imams-scholars-get-asked-about-vaccines/

[4] British Islamic Medical Association, www.britishima.org/operation-vaccination/hub/covidmyths/

[5] www.minab.org.uk/wp-content/uploads/2021/01/Minab-Khutbah.pdf

Aşıyı almak konusunda başkalarına karşı bir sorumluluğum var mı?

Ne kadar çok kişi aşı olursa, salgın üzerinde kontrolümüz o kadar etkili olur. Bu sayede COVID-19 nedeniyle ciddi hastalık riski bulunan kişilere ve birbirimize sahip çıkmış oluruz. Bu nedenle Danimarka Sağlık Kurumu herkesin aşı olmasını öneriyor. Danimarka'da, birçok kişinin faydalandığı, bebekler, çocuklar, ergenler ve çeşitli hastalıkları olan insanlar için aşı programları zaten mevcut. COVID-19'a karşı da aynı şeyi yapmamız önemlidir.

Allah'a güven (tawakkul) bir erdemdir ve kör güven ile karıştırılmamalıdır. Çaresizlik ve eylemsizlik tawakkul değildir ve kişinin sağlığına ve refahına sahip çıkması Müslümanların vazifesidir. Tanrıya güven ve aktif kişisel bakım el ele gidiyor ve birbirlerinin zıttı değildir. Hz. Muhammed tıbbi tedavi görürdü ve bunu tavsiye ederdi ve örneğin *'tadawu'* (tedavi arayın) derdi.[6]

Mekke'ye büyük hac (hajj) seferini gerçekleştirebilmek için, çeşitli hastalıklara karşı aşı yaptırmak zaten zorunludur ve son zamanlarda COVID-19'a karşı aşılanmış olmak da Suudi sağlık otoritelerinin için de birer koşul haline gelebilir.[7] Ayrıca bunlar dünya genelinde seyahatler için birer koşul haline de gelebilir. Bunun nedeni, ülkelerin ülkeye girişiniz için aşı pasaportu veya benzeri bir şeyi şart koşmaları imkanıdır. Bu nedenle COVID-19'a karşı aşı olmanız tatile çıkma, aile ziyaretine gitme vb. olanaklarınızı kolaylaştırır.

Ramazan ayında aşı olabilir miyim?

Bazı Müslümanlar arasında aşının orucu bozacağı endişesi vardır, ki bu anlaşılabilir bir durumdur. Ancak aşılarda besin içeriği olmadığı için oruçlu olarak aşı yapılmasına izin verilir. Aşıların amacı da bu değil zaten. Aşı ağızdan değil, kol üzerinden kas içine verilir. Müslüman alimler, mevcut COVID-19 aşılarının orucu bozmadığını kabul ediyor.[8]

Aşılama sırasında tetiklenebilecek birkaç damla kan da orucu iptal etmemektedir. Ramazan ayında yapılan COVID-19 testleri sonucu (burun veya ağız yoluyla) vücuda hiçbir madde girmediği için yine oruç bozulmaz.[9]

[6] Yacoub, Ahmed, The Fiqh of Medicine, TaHa publishers, 2001

[7] www.aljazeera.com/news/2021/3/3/saudi-arabia-says-covid-19-vaccination-required-for-hajj-2021

[8] www.britishima.org/operation-vaccination/hub/statements/#FAST

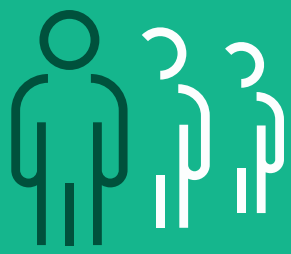
[9] www.gulfnews.com/uae/taking-covid-19-vaccine-does-not-break-ramadan-fast-says-grand-mufti-in-dubai-1.77668374

SUNDHEDSSTYRELSEN

Vaccination COVID-19

Doğru alışkanlıklara bağlı kalın

Aşı olsanız bile, enfeksiyonu başkalarına taşıma riskiniz vardır. Bu nedenle, Danimarka Sağlık Kurumunun kamusal alanda enfeksiyonu sınırlamaya yönelik tavsiyelerine uyun:

Mesafeyi koruyun. El sıkışmaktan, öpüşmekten ve sarılmaktan kaçının

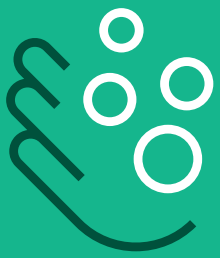
Belirtileriniz oluşursa evde kalın ve test yaptırın

Odaları havalandırın ve cereyan oluşturun. İçeride fazla kişi bir arada olmaktan kaçının

Kolunuza öksürün veya hapşırın

Ellerinizi sık sık yıkayın veya el dezenfektanı kullanın

Temizlik yapın, özellikle birçok kişinin dokunduğu yüzeylerde